

	Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка	Силабус навчальної дисципліни			
		Назва дисципліни Фізичне виховання «шахи»			
		Статус дисципліни обов'язковий компонент (цикл загальної підготовки)			
Галузь знань	А Освіта; Ф Інформаційні технології				
Спеціальність	А4 Середня освіта за предметними спеціальностями: А4.04; А4.05; А4.15; А5.39; А4.07; А4.09; А4.10), А5 Професійна освіта; F3 Комп'ютерні науки, F6 Інформаційні системи та технології.				
Освітня програма	<u>Середня освіта (Математика та Фізика); Середня освіта (Біологія та здоров'я людини, Хімія); Середня освіта (Природничі науки); Інформатика та Робототехніка; Професійна освіта (Цифрові технології); Середня освіта (Технології); Середня освіта (Географія) та краєзнавчо-туристична робота; Середня освіта (Технології); Інтелектуальний аналіз даних; Комп'ютерні науки; Інформаційні системи та технології. Штучний інтелект</u>				
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)				
Форма навчання	денна				
Курс	I				
Семестр	I-II				
Обсяг дисципліни	Кредити	4	Години	120	
	Лекційні				
	Практичні/семінарські			60	
	Лабораторні				
	Самостійна робота			60	
Семестровий контроль	залік				
Викладач	Ковальова Юлія Анатоліївна - кандидат педагогічних наук, Залужений тренер України з плавання, старший викладач кафедри спортивних ігор та масових видів спорту <i>П.І.Б., науковий ступінь, посада, вчене звання</i>				
Контактна інформація	80662388196k@gmail.com				
Кафедра	кафедра спортивних ігор та масових видів спорту				
Факультет	спорту та фізично культури				
Предмет навчання (Що буде вивчатися)	Курс фізичного виховання «шахи» для студентів звільнених від практичних занять або віднесених за станом здоров'я до спеціальної медичної групи. Предметом вивчення «Шахи» є загальні закономірності та тенденції зародження і розвитку шахів впродовж історії людства, а також ознайомлення, вивчення та закріплення основних елементів гри в шахи, отримання теоретичних знань і практичних навичок.				
Мета (Чому це цікаво/потрібно вивчати)	Метою курсу є розширити у студентів творчі можливості, підвищити рівень різнобічності та логічності мислення, розвиток самостійності, дисциплінованості, а також сприяти вихованню партнерській та конфліктній діяльності та зміцнення здоров'я, розвиток фізичних, психічних якостей та рухових здібностей студентів; підвищення рівня їхньої фізичної підготовленості, формування знань, вмій і навичок здорового способу життя, дотримання особистої гігієни, загартування організму, запобігання травматизму.				
Компетентності	<u>Середня освіта (Математика та Фізика)</u> ЗК 2. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді,				

спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність).

ЗК 4. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (лідерська компетентність).

ЗК 8. Здатність до навчання впродовж життя

ПК 1 Здатність формувати в учнів ключові та предметні компетентності.

ПК 4 Здатність аналізувати особливості сприйняття та засвоєння учнями навчальної інформації з метою прогнозу ефективності та корекції навчально-виховного процесу в умовах диференційованого навчання.

Середня освіта (Біологія та здоров'я людини, Хімія)

ЗК 3. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп (соціальна компетентність).

ЗК 4. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (лідерська компетентність).

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8 Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК9 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК10. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ФК 3. Здатність у процесі організації навчання, виховання і розвитку учнів добирати і використовувати сучасні і ефективні методики і технології навчання біології, хімії та здоров'я людини, організувати різні види і форми навчальної і пізнавальної діяльності учнів, у тому числі розвивати критичне мислення та формувати ціннісні ставлення.

ФК 7. Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів, забезпечувати розвиток їхньої самооцінки, формувати мотивацію, забезпечувати розвиток здібностей учнів та організувати їхню пізнавальну діяльність.

ФК 11. Здатність організувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу, формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя.

ФК 12. Здатність здійснювати профілактично-просвітницьку роботу та освітню діяльність з питань формування, збереження і зміцнення здоров'я, профілактики шкідливих звичок, неінфекційних та соціально-небезпечних інфекційних хвороб, безпеки життєдіяльності.

ФК 19. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби, умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя.

Середня освіта (Географія) та краєзнавчо-туристична робота

ЗК6 – навички забезпечення безпеки життєдіяльності та здорового способу життя, збереження здоров'я і високої працездатності.

ФК16 – здатність організувати краєзнавчо-туристичну роботу в закладах освіти, планувати та проводити краєзнавчо-туристичні заходи, розробляти туристичні маршрути і тури відповідно до вимог безпеки життєдіяльності й охорони праці,

основ гігієнічного та медичного забезпечення, особливостей фізичного розвитку учнів.

Інформатика та Робототехніка

ЗК.07. Здатність формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя, зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я під час професійної діяльності.

Середня освіта (Технології)

ЗК 02. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня, учасників освітнього процесу.

ЗК 07. Здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я, вести здоровий спосіб життя, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку.

ФК 07. Здатність організовувати безпечне освітнє середовище, формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя, здійснювати професійну діяльність із дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами) та використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу.

Середня освіта (Природничі науки)

ЗК1. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК2. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів) та здатність реалізовувати свої права та обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина.

ЗК3. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК4. Здатність працювати в команді.

ЗК5. Здатність до пошуку, оброблення, зберігання, аналізу перетворювати і передавати інформації з різних джерел природничого характеру, критично оцінюючи її.

ЗК6. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК8. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК10. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК11. Здатність використовувати сучасні цифрові технології і пристрої для дослідження природничих явищ; створювати інформаційні ресурси з природничих наук.

ЗК12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ФК12. Здатність здійснювати профілактично -просвітницьку роботу та освітню діяльність з питань формування, збереження і зміцнення здоров'я, профілактики шкідливих звичок, неінфекційних та соціально -небезпечних інфекційних хвороб, безпеки життєдіяльності.

Професійна освіта (Цифрові технології)

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 08. Здатність працювати в команді.

Комп'ютерні науки

ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК16. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Інформаційні системи та технології. Штучний інтелект

КЗ 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

КЗ 10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня, учасників освітнього процесу.

ЗК Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (лідерська компетентність).

ЗК Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

ЗК Здатність до навчання впродовж життя

ЗК Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК Здатність працювати в команді.

ЗК Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена

суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

ПК Здатність формувати в учнів ключові та предметні компетентності.

ПК Здатність аналізувати особливості сприйняття та засвоєння учнями навчальної інформації з метою прогнозу ефективності та корекції навчально-виховного процесу в умовах диференційованого навчання.

ФК Здатність у процесі організації навчання, виховання і розвитку учнів добирати і використовувати сучасні і ефективні методики і технології навчання біології, хімії та здоров'я людини, організовувати різні види і форми навчальної і пізнавальної діяльності учнів, у тому числі розвивати критичне мислення та формувати ціннісні ставлення.

ФК Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів, забезпечувати розвиток їхньої самооцінки, формувати мотивацію, забезпечувати розвиток здібностей учнів та організовувати їхню пізнавальну діяльність.

ФК Здатність здійснювати профілактично-просвітницьку роботу та освітню діяльність з питань формування, збереження і зміцнення здоров'я, профілактики шкідливих звичок, неінфекційних та соціально-небезпечних інфекційних хвороб, безпеки життєдіяльності.

ФК Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби, умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя.

ФК Здатність організовувати безпечне освітнє середовище, формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя, здійснювати професійну діяльність із дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами) та використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу.

Програмні результати
(Чому можна навчитися)

A4 Середня освіта A4.04 Математика [Середня освіта \(Математика та Фізика\)](#)

ПРН15 Здатний ефективно працювати, як особистість і як член команди, а також ефективно співпрацювати з учнівським, учительським та батьківським колективами, попереджувати конфлікти.

A4 Середня освіта A4.05 Біологія та здоров'я людини [Середня освіта \(Біологія та здоров'я людини, Хімія\)](#)

РН5 Володіє системою необхідних сучасних знань з біології, здоров'я людини, хімії, методик навчання та виховання, демонструє критичне розуміння подій та явищ в предметній сфері професійної діяльності та готовність до застосування набутих знань.

РН16 Знає закономірності розвитку особистості, вікові особливості учнів, їхню психологію та специфіку сімейних стосунків, застосовує диференціацію навчання, організовує освітній процес з урахуванням особливих потреб учнів.

РН18 Усвідомлює цінність захисту незалежності, територіальної

цілісності та демократичного устрою України.

РН20 Уміє створити оптимальні умови навчального процесу з урахуванням гігієнічних норм і індивідуальних особливостей учнів, які сприяють збереженню здоров'я і всебічному розвитку особистості з позицій здорового способу життя

РН22 Знає будову та функції організму людини, основні принципи збереження й зміцнення здоров'я, вміє надавати першу медичну допомогу, формувати ціннісні орієнтації щодо здорового способу життя; застосовує в освітньому процесі здоров'язбережувальні та оздоровчі технології.

РН25 Вміє визначати відповідність власних професійних компетентностей чинним вимогам та враховувати у власному професійному розвитку зміни в системі освіти, в діяльності закладу освіти, в учнівському колективі.

A4 Середня освіта A4.10 Технології [Середня освіта \(Технології\)](#)

ПРН 06 Називає і пояснює принципи проєктування психологічно безпечного й комфортного освітнього середовища з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами), технології здоров'язбереження під час освітнього процесу, способи запобігання та протидії булінгу і налагодження ефективної співпраці з учнями та їх батьками.

ПРН 111. Виявляє навички роботи в команді, адаптації та дії у новій ситуації, прийняття ефективних рішень та самостійної діяльності в професійній сфері, відповідальне ставлення до обов'язків, ініціює та мотивує інших до спільного досягнення цілей, пояснює необхідність забезпечення рівних можливостей і дотримання гендерного паритету у професійній діяльності.

A5 Професійна освіта A5.39 Цифрові технології [Професійна освіта \(Цифрові технології\)](#)

ПРН 04. Розуміти особливості комунікації, взаємодії та співпраці в міжнародному культурному та професійному контекстах.

ПРН 05. Володіти культурою мовлення, обирати оптимальну комунікаційну стратегію у спілкуванні з групами та окремими особами.

ПРН 11. Володіти психолого-педагогічним інструментарієм організації освітнього процесу

ПРН 20. Емпатійно взаємодіяти, відповідати за прийняття рішень в межах своєї компетенції, дотримуватися стандартів професійної етики.

ПРН 25. Забезпечувати рівні можливості і дотримуватися принципів гендерного паритету у професійній діяльності.

F3 Комп'ютерні науки [Комп'ютерні науки](#)

ПР1. Застосовувати знання основних форм і законів абстрактнологічного мислення, основ методології наукового пізнання, форм і методів вилучення, аналізу, обробки та синтезу інформації в предметній області комп'ютерних наук.

F6 Інформаційні системи і технології [Інформаційні системи та технології. Штучний інтелект](#)

ПР 10. Розуміти і враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти, вимоги охорони праці, виробничої санітарії, пожежної безпеки та існуючих державних і закордонних стандартів під час формування технічних завдань та рішень.

A4 Середня освіта A4.09 Інформатика. [Інформатика та](#)

Робототехніка.

ПРН.12 Знання ознак безпечного освітнього середовища. Уміння організувати освітнє середовище з урахуванням правил безпеки життєдіяльності. Знання методик і технологій формування культури здорового та безпечного способів життя учнів.

A4 Середня освіта A4.15 Природничі науки. Середня освіта (Природничі науки)

ПРНУ7. Уміє знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел, насамперед за допомогою інформаційних, цифрових і хмарних технологій.

ПРНК2. Пояснює фахівцям і не фахівцям стратегію сталого розвитку людства та екологічної безпеки і шляхи вирішення глобальних проблем людства.

A4 Середня освіта A4.07 Географія. Середня освіта (Географія) та краєзнавчо-туристична робота

ПРН23 моделює, організовує та проводить краєзнавчо-туристичні заходи, вміє розробляти туристські маршрути та тури відповідно до вимог безпеки життєдіяльності й охорони праці, основ гігієнічного та медичного забезпечення, особливостей фізичного розвитку учнів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть:

- навчитися грати у шахи дотримуючись правил гри;
- формувати вміння планувати власні дії, будувати тактику та стратегію своїх дій;
- тренувати в умінні взаємодіяти з партнером по грі, контролювати ситуацію, спокійно реагувати на свої невдачі та позитивно ставитися до успіхів суперника;
- довести студентів початківців до мінімального рівня та поінформованості першого юнацького розряду, а для тих, хто має вищий базовий рівень довести до 3-го розряду і вище.

Зміст дисципліни

Розділ I. Основи техніки і тактики гри в “шахи”

Тема 1. Якісна характеристика шахматних фігур, та загальна схема гри в “шахи”

Тема 2. Основні тактично-комбінаційні прийоми гри в “шахи”

Тема 3. Набуття тактично-комбінаційних прийомів в турнірних змаганнях

Тема 4. Основи техніки бігу на короткі дистанції та спортивної ходьби

Розділ II. Основні тактичні дії гравців гри комбінаційних перебудовах в процесі гри

Тема 5. Комбінаційні перебудови гри “приверненні”, коли своя фігура заважає власним силам.

Тема 6. Ситуаційні варіанти комбінаційних рішень при подвійному зв’язуванні “Хрест”

Тема 7. Тактичні дії гравців при ферзевих закінченнях

Тема 8. Різновиди комбінаційних перебудов при “позиційних” досягненнях. Розвиток силових якостей.

Розділ III. Проблеми теорії та практичних дій середини гри в “шахи”

Тема 9. Перехід з дебюту в стадію середини гри

Тема 10. Вибори кращого варіанту захисту.

Тема 11. . Побудова матових конструкцій за участю легких фігур

Тема 12. Вибір комбінаційних перебудов при побудові

	<p>“фортеці”. Розвиток спритності (човниковий біг 4X9м.), розвиток гнучкості.</p> <p>Розділ IV. Стратегія і тактика: практичний аналіз навчальних партій</p> <p>Тема 13. Оцінка реальної якості при виконанні загальних планів гри</p> <p>Тема 14. Розбір варіантів комбінаційних дій при зв'язуванні фігур. Розвиток силових якостей гравців (вправи з н/м'ячами).</p> <p>Тема 15. Турнірні ігри відкритої першості відділення. Розвиток стрибучості.</p> <p>Тема 16. Стратегічні плани і їх втілення в розрахунку на швидку перемогу суперника.</p>
<p>Критерії оцінювання роботи студентів</p>	<p>Об'єктами поточного контролю знань студента є систематичність та активність роботи на заняттях; виконання студентами окремих видів навчальної роботи і оцінювання нарахуванням рейтингових балів за різнопланову поточну роботу шляхом контролю відвідування практичних занять, складання контрольних нормативів, участь у змаганнях; виконання завдань для самостійної роботи. Оцінюванню можуть підлягати: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних заняттях; активність при обговоренні питань практичного заняття; результати тестування тощо.</p> <p>Теми T¹ T² T³ T⁴ (за розділами I, II, III, IV) – студент отримує по 2 бали за відвідування кожного практичного заняття (до 60 балів).</p> <p>Окрім балів за присутність – студент отримує за виконання вимог контрольних нормативів (за розділами I, II, III, IV) теми- T⁴ – до 8 балів.</p> <p>T⁴ (розділ II, IV) – додатково участь у змаганнях (2 бали).</p> <p>У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом завідувача кафедри. Порядок такого контролю регламентований викладачем.</p> <p>Підсумковий контроль. Завданням підсумкового контролю є комплексне оцінювання якості засвоєння навчального матеріалу за сумою балів чотирьох розділів (відвідування та складання контрольних нормативів).</p> <p>У кінці навчального року на основі підсумкового контролю виставляється залік.</p>
<p>Політика курсу</p>	<p>При вивченні дисципліни відвідання студентом практичних занять, а також контрольних заходів за затвердженим розкладом є обов'язковим. За згоди викладача студенту може бути надана можливість вільного відвідування занять та проходження форм контролю з дисципліни за індивідуальним графіком. Також допускається використання системи дистанційного навчання класрум, електронної пошти, телефону, засобів відео-конференцзв'язку, відео-каналів і месенджерів для вивчення дисципліни, консультацій, подання звітів та проведення контрольних заходів з надійною ідентифікацією особи студента. Студент повинен дотримуватися принципів академічної доброчесності при вивченні дисципліни та підготовці академічних текстів (звітів, пояснювальних записок, контрольних робіт, проектів, текстів програм, презентацій та ін.). У разі виявлення викладачем порушень академічної доброчесності студентом (зокрема списування, фальшування, підробки підпису / оцінки викладача), оцінка, отримана</p>

студентом за відповідний вид робіт, скасовується і потребується його повторне виконання та повторне складання відповідних контрольних заходів.

У разі відсутності студента з поважних причин (*хвороба, виїзд на змагання, збори відсутність підтверджується відповідними документами*), він повинен попередити викладача обираючи для себе зручний спосіб (наприклад, в усній формі особисто викладачу, відправивши повідомлення на *Viber або на електронну пошту*), *приймаються альтернативні заходи для виконання завдань. Кожному студенту дозволено один раз бути відсутнім без поважної причини. У разі неодноразової відсутності з неповажних причин такі студенти втрачають право отримати оцінку вище 80 балів. Студенту, який не зміг вчасно виконати завдання надається можливість працювати за індивідуальним графіком, розробленим викладачем.*

1. Академічна доброчесність – суворе дотримання принципів чесності, відмова від плагіату, самостійне виконання завдань, коректне посилання на використані джерела. **(6.1. Щодо академічної доброчесності.** Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в [Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка](#)» (зі змінами)(затверджене вченою радою, протокол №7 від 05.02.2024)).

2. Під час практичних занять створюється творчий простір, невимушена атмосфера для формування практичних умінь і навичок. Активна участь у навчальному процесі – відвідування лекцій і практичних занять, участь у дискусіях, групових проектах, презентаціях.

3. Регулярність і своєчасність виконання завдань – дотримання встановлених термінів подання індивідуальних і групових робіт, підготовка до обговорень.

4. Поєднання теорії з практикою – використання знань для розробки власних міні-досліджень, участь у наукових заходах (конференції, семінари, круглі столи).

5. Самостійна робота – обов'язкове опрацювання рекомендованої літератури, виконання індивідуальних завдань, написання есе, наукових статей або рефератів.

6. Взаємоповага та академічна культура – толерантне ставлення до думок інших, конструктивна критика та дотримання норм професійної етики.

7. Система оцінювання – враховується активність роботи на заняттях, теоретико-практична підготовка, урахування поточної активності, якості виконаних завдань, рівня самостійних досліджень, підсумкового контролю.

8. **6.2. Особливі умови складання дисципліни для військових**, які знаходяться в зоні бойових дій ([протокол №7 від 05.02.2024 \(зі змінами\)](#))(затверджене вченою радою [Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка](#)). Для студентів, які проходять військову службу в зоні бойових дій, створюються умови, що враховують їхню специфічну ситуацію. Оцінювання знань

таких студентів може здійснюватися у наступних форматах: усні відповіді (через доступні засоби зв'язку); письмові відповіді (надіслані електронною поштою, через месенджери або інші доступні засоби комунікації); інші форми зворотного зв'язку, які враховують технічні можливості та безпекову ситуацію студента.

Строки складання і виконання завдань для таких студентів можуть бути адаптовані, щоб забезпечити їхню можливість завершити дисципліну в умовах обмеженого доступу до навчальних ресурсів. Усі питання організації складання і комунікації вирішуються індивідуально з викладачем та відповідальними особами кафедри.

9. 6.3. Щодо неформальної та інформальної освіти

Відповідно до положення університету про Порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка (протокол № 9 від 26 грудня 2022 р. (https://cusu.edu.ua/images/files-2023/ВЗЯО/Порядок_неформальна_освіта_2022.pdf)). (пункт 1.9, 3.5, 3.6.)

Умови перезарахування результатів неформальної освіти:

1. Відповідність навчальній програмі дисципліни (участь у заходах інформальної освіти (конференціях, семінарах, тренінгах тощо) повинна відповідати темам, передбаченим робочою програмою дисципліни).

2. Форма звітування (за вибором студента) презентація або усне повідомлення.

3. Підтверджуючі документи (сертифікат, програма тощо).

4. Оцінювання. Якщо результати неформальної освіти охоплюють лише частину навчальних результатів, передбачених певним освітнім компонентом, студенту зараховуються лише окремі види навчальної роботи, які відповідають змісту заходу. Оцінювання здійснюється згідно з порядком, визначеним робочою програмою дисципліни, із обов'язковим відсотковим переведенням відповідно до встановленої кількості балів за: розділ, тему, навчальну активність.

Отримані результати включаються до підсумкового оцінювання дисципліни. Максимальна кількість балів, що може бути зарахована за участь у заходах неформальної освіти, визначається в межах кількості балів, передбачених робочою програмою на відповідний розділ/тему/завдання.

Процедура проходження неформальної освіти в межах освітнього компоненту:

1. Студент інформує викладача про участь у заході, погоджуючи його доцільність та відповідність курсу.

2. Після подає підтверджуючі документи.

3. Обирає формат представлення результатів (презентація або усне повідомлення).

4. Оцінювання викладачем. Нарахування балів.

10. 6.4. щодо додаткових балів.

Для заохочення студентів передбачено систему додаткових балів.

до 4-х балів – брав активну участь у іграх(з викладачем) та дискусіях під час практичних занять (мінімум 6 разів);

Наукова стаття з тематики дисципліни:
 3 бали – в університетських виданнях.
 4 бали – в інших виданнях України та поза її межами.
Участь у змаганнях:
 2 бали – зайняте призове місце в студентській універсіаді.
 3 бали – зайняте призове місце на всеукраїнських змаганнях.

У разі відсутності студента з поважних причин (хвороба, виїзд на змагання, збори відсутність підтверджується відповідними документами), він повинен попередити викладача обираючи для себе зручний спосіб (наприклад, в усній формі особисто викладачу, відправивши повідомлення на Viber або на електронну пошту). Ми завжди зможемо прийняти альтернативні заходи для виконання завдань. Кожному студенту дозволено один раз бути відсутнім без поважної причини. У разі неодноразової відсутності з неповажних причин такі студенти втрачають право отримати оцінку вище 80 балів. Студенту, який не зміг вчасно виконати завдання надається можливість працювати за індивідуальним графіком, розробленим викладачем.

Інформаційне забезпечення

Рекомендована література

Основна

1. Бліц Д. І. Шахова гра як засіб розвитку мислення учнів. Вісник Київського університету імені Тараса Шевченка. Серія: Педагогіка. Психологія. Соціальна робота. 2015. Вип. 2(5). С. 9-12.
2. Королев Є.В., Трофименко Є.Ю. Розвиток мислення молодших школярів через шахи: методика і вправи // Початкова школа. 2017. № 1. С. 32-34.
3. Крочиус Н. Психологічна підготовка шахматиста. Х., 1979.
4. Лаврова Л.А. Використання шахів у навчанні молодших школярів // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 16: Творча особистість учителя: проблеми та шляхи формування. 2018. Вип. 30(40). С. 89-94.
5. Лазарев Ю. Творчість шахістів України. Київ: Здоров'я, 1982.
6. Лазарев Ю. Комбінації і пастки в шахах. Київ: Радянська школа, 1984.
7. Липницький І. Вибрані партії шахістів України. Київ: Держменздрав УРСР, 1983.
8. Марусенко П., Лазарева Т. Шаховий гурток у школі. Київ: Радянська школа. 1983.
9. Марусенко П., Лазарева Т. е2-е4? (шахові початки). Радянська школа, 1983.
10. Марусенко П. Лазарева Т. Чемпіони світу з шахів. Київ : Радянська школа, 1984.
11. Савчук А.М. Застосування шахів у навчанні старших школярів // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Педагогічна». 2016. Вип. 35. С. 116-120.
12. Семенко Ю. Шахи в Україні. Львів: Календар. 1993.
13. Яремко І. 100 персон львівського спорту. Львів, Тріада плюс, 2010. 388 с.

14. Хоменко І.В. Використання шахів як засобу розвитку творчих здібностей учнів // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2015. Вип. 1(41). С. 268-273.

Допоміжна

1. Атаманюк С.І., Кириченко О.В., Терьохіна О.Л., Горобей Н.В. Традиційні та нетрадиційні оздоровлення організму для студентів всіх спеціальностей. Запоріжжя: ЗНТУ, 2012р. 38с.

2. Кириченко О.В., Терьохіна О.Л., Горобей Н.В. Методичні вказівки до контролю за станом здоров'я студента спеціального медичного відділення та ЛФК. Запоріжжя: ЗНТУ, 2013р. 22с.

3. Ковальова Ю.А., Мотузенко Т.Є. Проведення занять з фізичного виховання зі студентами звільненими від фізичних навантажень у закладах вищої освіти. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. – Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб.наук. праць / За ред. О.В. Тимошенка. К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2023. Випуск 3К (162)23. С. 187-192.

4. Методичні вказівки з дисципліни “Фізичне виховання”. Самоконтроль фізичного розвитку та функціональних можливостей організму при заняттях фізичними вправами і спортом. Укладачі: Напалкова Т.В., Мілкіна О.В. ЗНТУ, 2009. 10с.

5. Adriaanse, M. A., Gomila, A., & Murre, J. M. J. (2019). Chess expertise and its role in cognitive enhancement. *Frontiers in Psychology*, 10, 1286.

6. Charness, N. (1992). The impact of chess research on cognitive science. *Psychological Research*, 54(1), 4-9.

7. De Groot, A. D. (1978). *Thought and choice in chess*. Mouton Publishers.

8. Fernández-Espejo, A. (2018). The cognitive benefits of chess and other complex board games. *Frontiers in Neuroscience*, 12, 169.

9. Gobet, F., & Campitelli, G. (2006). Educational benefits of chess instruction: A critical review. In R. J. Sternberg & D. D. Preiss (Eds.), *Intelligence and Exceptionality: New Directions for Theory, Assessment, and Instruction* (pp. 61-78). Lawrence Erlbaum Associates.

10. Guzmán-Sepúlveda, J. R., Herrera, A. A., & Hamilton, D. (2018). The effect of chess instruction on academic and noncognitive outcomes: A meta-analysis. *Educational Psychology Review*, 30(4), 1089-1109.

11. Ramirez-Moreno, J. M., & Hämmäläinen, J. A. (2018). The cognitive and neural bases of chess expertise. *Frontiers in Psychology*, 9, 235.

12. Sala, G., & Gobet, F. (2017). Does chess instruction improve mathematical problem-solving ability? Two experimental studies with an active control group. *Learning and Individual Differences*, 57, 20-29..

5.2. Методичне забезпечення

Програма курсу (робоча навчальна програма, силабус); методичні рекомендації до вивчення окремих тем. Лекційні

матеріали, презентації, конспекти лекцій. Завдання для самостійної роботи студентів, матеріал для тестування, картки, періодична і наукова література, доступ до бібліотечних і мережевих джерел інформації.

Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук), корпоративний університетський сервіс Google Classroom (он-лайн, самостійна робота студента).

Програми для обробки інформації.

1. Ковальова Ю.А. Мотузенко Т.Є. Організація занять з фізичного виховання зі студентами спеціальної медичної групи у закладах вищої освіти. Стаття. – Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. – Серія 15. «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб.наук. праць / За ред. О.В. Тимошенка. К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2019. Випуск 3К (110)19. С. 260-264. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.3K\(162\).38](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.3K(162).38)

2. Ковальова Ю.А., Фріга Л.В. Організація та проведення занять з фізичного виховання у закладах вищої освіти. Методичні рекомендації. Кропивницький : ПП «Центр оперативної поліграфії «Авангард», 2018. 116с.

3. Ковальова Ю.А. Проведення занять з фізичного виховання зі студентами звільненими від фізичних навантажень у закладах вищої освіти. Стаття. – Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. – Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб.наук. праць / За ред. О.В. Тимошенка. К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2023. Випуск 3К (162) 23. С. 187-192.

5.3. Інформаційні ресурси

1. <http://catalog.i.ua/catalog/179/?s=1>

2. <http://vit-ol.com/news/shakhi>

[ta shashki rajonni ta oblasni zmagannja/2011-03-23-326](http://shashki-rajonni-ta-oblasni-zmagannja/2011-03-23-326)

3. <http://www.bucha.com.ua/index.php?newsid=1151068395>

4. <http://svoboda.te.ua/sport/shahi-i-shashki.-chempioni-traditsiynih-turniriv.html>

5. <http://admvol.at.ua/news/provedeno>

6. zmagannja_iz_gri_u_shakhi_ta_shashki/2011-12-02-382

7.

<http://sportscience.ldufk.edu.ua/index.php/snu/article/view/162/155>

8. Литвинець А. Історія виникнення шахів на українських землях [Електронний ресурс] / Антон Литвинець, Ігор Янків, Святослав Попович, Назарій Вітер // Спортивна наука України. – № 4 (55). – С. 43–48. – Режим доступу : <http://sportscience.ldufk.edu.ua/index.php/snu/article/view/162/155>

9. Федерація шахів України [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://ukrchess.org.ua/>

10. Шахи в Україні [Електронний ресурс] // Матеріали з Вікіпедії – вільної енциклопедії. – Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org/wiki/>

Матеріально-технічне забезпечення

Аудиторія теоретичного навчання, обладнання, навчальні стенди, ноутбук, смартфон, наукова література, робоча програма, аудіо, відео та презентаційні матеріали. Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи, корпоративний університетський сервіс Google Classroom

